

Múte Bourup Egede tale ved åbningen af Inatsisartuts efterårssamling

Taler

Múte Bourup Egede
Formand for Naalakkersuisut

Dato

24. september 2021

Sted

Inatsisartut, Nuuk, Grønland

Ataqqinartoq Inatsisartut Siulittaasuat, Ataqqinartut Inatsisartunut ilaasortat, minnerunngitsumillu nunatsinni innuttaaqatikka.

Aallarniutigalugu Inatsisartut Siulittaasuata tikilluaqqusilluni oqaassiinut qujanaq.

Takorlooruk aanaap aataallu ukiorpassuarni nunatsinni suleqataareersimallutik ernutannguartik tasiorlugu, qiimallutik aneersuartut.

Inuunerminni aqqusaagaqarsimaqalutik, asanninnermik piffissamillu pigisaminnik tamanik, ernuttaminnut inuunermi aallarertortumut tunniussaqaqtut.

Kinguaariit tulliinut naleqartitaminnik, siuliminnit kingornussaminnik ingerlatitseqqisut. Inuuneq sulilluareersimallutik eqqissillutik atoraat. Ilaqutaasalu tulaavigilluaraat.

Asanninneq. Misilittagaq. Sulilluarsimaneq. Nunamut annertuumik tunniussaqaarsimaneq, inuunermi imartuumi aqqusaareersimallugu. Sulilu ingerlateqqikkumallugu.

Tassa inuiattut qujaniarfissagut. Ullumi. Pereersut siunissarlu aamma ilanngullugit.

Nunatsinnimi pisuussutit pingaarnersaraat: Meerartavut. Utoqqartavut. Nunatsinni innuttaasut tamarluinnaasa.

Taakku atugarissaarpata, nunarput ingerlalluarnissaminut tunngavigissaarnerulissaaq. Siunissamut, periarfissanik ulikkaartumut, ikaarsaalernitsinni tamanna avaqqussinnaanngilarput.

Siunissamut naligiiffiunerusumut, naapertuilluarnerusumut mingutsitsiffiunnginnerusumullu. Piffissamut nutaamut, nunatta siunissaanut ingerlaarnissatsinni – inui puigussanngilavut, qitiutissavagut.

Ukioq kingulleq tamatta nalunngisatsitut nualluussuarmik Nunarsuaq tamakkerlugu siaruaattumik eqqugaavugut.

Nualluussuup COVID-19-ip inuuneq nalunngisaralarput allanngortilluinnarpaa. Inuiaqatigiittut ingerlaasitsinnut allannguigaluartoq ataatsimoorluta iliuuseqatigiinnitta takutippaa nualluussuup kingunerluutissaralui annertuut pinngitsoorneqarsinnaasimasut.

Tassani ataatsimoorneq qitiulluinnarsimavoq, maannamullu suli qitiulluinnarluni.

Innuttaasut akisussaaffimmik annertuumik tiguseqataasimapput, mianersornikkut minnerunngitsumillu annertusiartuinnartumik akiuussusertinnissamut akuersaarnermikkut.

Aallaqqaataaniilli partiit siuttui nuaalluussuarmut akiuiniarluni iliuuserineqartunut pisariaqarluinnartunullu tunuliaqutaajuarsimapput, sulilu tunuliaqutaallutik. Taamatut naapeqatigiissinnaaneq ataatsimoorlunilu siunnerfeqatigiinnerup qanoq nukittutiginera ersarilluinnarpoq. Pisariaqarpormi.

Naalakkersuisuniit siunniupparput ataatsimoorneq, naaperiaasinnaaneq aammalu aaqqiissutissanik ujartueqatigiinneq sulinitanni qitiussasoq.

Naalakkersuisooqatigiinnermut isumaqatigiissutitta qiterivaa, innuttaasut nunatta siunissaanut peqataalluarsinnaanissaat. Tassanilu qitiulluinnarpoq uagut qinikkatut ataatsimoorluta siunnerfeqatigiittarnitsigut, innuttaasut

peqatigalugit naligiinnerusumik toqqissisimanartumillu ineriartortitsisinaanissarput.

Nunatsinni sulisimalluni utoqqalinerup nuannersuunissaa kissaatigaara, qularinngilaralu aamma tamassi taama isumaqartusi. Aanaami aataalu sulilluareersimasut, inuiaqatigiittut qujanarfissaraavut.

Ivertinneqarnitsinnit aningaasanut inatsisissamut siunnersuut suliarisimavarput, aningaasamut inatsisissami Naalackersuisut utoqqaat pillugit suliniutissatut ukiup tullissaanut aningaasat 15 mio. koruunit ukiullu missingersuusiorfiusut tulliinut, aningaasat 30 mio. koruunit immikkoortitassatut siunnersuutigaarput. Neriulluaatigalugu aamma kissaatigalugu Inatsisartuni partiit siammasissumik utoqqartavut pillugit isumaqatigiissuteqarsinnaassasut. Aningaasammi qulaani pineqartut aanaap aataallu kaasarfimmioqarnerulerlutik atugarissaarnerulersinnaanerannut periarfissiipput.

Utoqqartatta atugarisaasa pitsanngorsarnissaat ataatsimoorluta peqatigiillutalu suliarissagipput qularutiginnilara. Naalackersuisuniillu siammasissumik paaseqatigiiffiusumillu oqaloqatigiinnissatsinnut qilanaarpugut.

Naalackersuisuni tassungaannaq unikkusunngilagut. Nalaakersuisuniit pingaartipparput utoqqartatta atugaat ukiuni aggersuni politikkikkut ukkatarineqassasut.

Utoqqaat atugaat pitsaanerulersikkumallugit akissaataasa qaffannissaanik siunertaqarnek uniffigiinnarnagu, periusissiorneq aallarerttorpoq.

Utoqqaallu illersuisuata namminiussuseqarnerulluni sulinissaanut aningaasaleeqqinnissamut aamma siunnersuuteqarluta.

Suliassavut pisariaqartut nunatsinni naligiinnerusumik inuunissamut, naapertuilluarnerusumillu atugaqarnissamut, oqartussaaqataanerup innuttaasunit malugineqarnerunissaanut, inuussutissarsiutitigut ineriartornissamut siuariartornissamuttaaq tunngassuteqarput.

Naalakkersuisut aaqqiissusseqqinnerit inuit atugaanut nukittorsaataasussat qiningaaffimmi matumani aallartissavaat.

Pingaartipparput innuttaasut, innuttaasut sinniisaat Inatsisartuni minnerunngitsumillu kommuunit peqatigalugit suleqatigiinnissatsinni paaseqatigiiffiusumik amerlanerpaallu ataatsimoorfigisinnaasaannik aallaavilimmik suliaasat allannguinerillu annertuut aallartinneqartarnissaat.

Naalakkersuisuni tamanna Inatsisartut Inatsisissaattut siunnersuummi aallarnisalaalerpagut ukiunilu tulliuttuni tamanna annertunerusumik sammineqartalissalluni.

Suleqatigiinnitsinni qitiulluinnassaaq meeqqat inuusuttullu ilinniarnissaat. Ilinniarneq nunatta siunissami ineriartornissaanut qitiulluinnarpoq tassanilu ammasumik eqqartorlugulu suleqatigiissutigisariaqarparput qanoq ililluta amerlanerusut ilinnialernissaannut aqqutissiuussisinnaanerluta.

Tassani Inatsisartut, kommuunit susasaqartullu allat suleqatigeqqissaarnissaannut Naalakkersuisuniit qilanaarpugut. Aamma takorloorparput oqaloqatigiissutissatsialaasoq, ilinniartitaanerup nunatsinni inuusutissarsiornikkut tunngavigisavut inerisarumasavullu aallaavigalugit ineriartorteqqinnissaat. Tamatta siuariartuutissatsinnik.

Aningaasanut inatsimmi tassaavoq nunatta ulluinnarni siunissamilu ingerlanneqarneranut siunnerfiliisoq tassaavortaaq meeqqatta, angajoqqaatit, aanaakkut aataakkullu inuunerannut sunniutilik.

Meeqqat - Kommuuninik suleqateqarneq

Meeqqat atugaannut tunngasut tikitsinnagit pissusissamisoorpoq ilisimatitsissutigissallugu Inatsisartut Siulittaasoqarfiannut Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalakkersuisussamik akuersinissaq ataatsimiinissatta tulliani oqaluuserisassanngortinnissaa ullumikkut qinnutigigakku.

Meerartagut nunatsinni aanaakkunnit aataakkunnillu pakkutaarneqarlutik nukinnik ilisimasanillu tuniorarneqarsinnaajuartariaqarput.

Peroriartorneq toqqissisimasoq inuiaqatigiinnik peqqissunik pilersitsisuuvoq. Taamaattumik meerartatta toqqissisimasumik peroriartorsinnaanissaat, inuiaqatigiittut ataatsimoorullugu suliarisariaqarparput.

Pisortaniit annertuumik akisussaaffeqarluta ilisimalluinnarparput taamaattumillu meerartatta illersorneqarsinnaanerit suleqatigiinnikkut ineriartortittuaannarnissaa Naalakkersuisuniit siunertaarput. Akisussaaffillu aamma tamatsinniinnera puigussanngilarput.

Nunatsinni innuttaasut inatsisitigut illersugaaneri nukittorsartuarnissaat Naalakkersuisut pingaartippaat, nalunngilaralu Inatsisartunit tamanna aamma pingaartinneqaqisoq.

Iliuuseqarnikkut timitaliisarnissarput sulinermit pingaartipparput, inuiaqatigiinni killissamik qaangiisarneq akiorniarlugu sulisariaqarpugut. Kinguaassiutitigummi kanngutsaattuliortarnernut unitsitsisinnaasut taassaapput uagut, maannakkorpiaq inooqataasut.

Killissamik qaangiisarneq nalinginnaasunngorsarneqanngisaannassaaq, ersarittumik akiorniaaraanni oqaatsit iliuutsillu ataqatigiittariaqarput.

Ilaatigut suliniutit nukittorsarneqarnissaannut atatillugu ukiaq manna saqqummiussinissatsinni inuppasuit meerarpassuillu, inuup kialuunniit kissaatiginngisaannagaanik killissamik qaangiiffigitillutik kinguaassiutitigut kanngutsaattuliorfigitissimasut eqqarsaatigalugit, pineqaatissiisinnaanermi sukaterisoqarnissaannut siunnersuummik saqqummiussissaagut. Taamatut saqqummiussineq ukiuni arlaqalersuni Inatsisartuniit kissaataasimanera malillugu aalajangiiffiqarsinnaanngorluni saqqummiunneqassaaq.

Inoqarpoq killissamik qaangiiffigitissimanertik suli oqaasinngortissimannngikkaat, ilaasalu avammut oqaatigineratigut sapiissuseqalersitsillutik kinguaassiutitigut atonerluisarneqrup, inuiaqatigiittut ajornartorsiutaanerata inuiaqatigiinni aaqqitassatut ukkatarineqarnissaa pillugu sorsuuteqarput.

Naalakkersuisuniit inuit sianerlutik oqaloqateqarsinnaanerit annertusarparput taamaaliornikkut inuit ikiorneqarnissaminut taparserneqarnissaminnullu periarfissaat annertusarlugit. Iliuuserineqartariaqartut tassunga

uniinnassanngillat. Ataatsimoorussamillu iliuuseqarnissarput tamatta pisussaaffigaarput.

Nunaqqatinnut killissamik qaangiiffigitissimasunut oqarusuppunga; kisimiinngilatit, inoqateqarputit asaneqarputillu, aamma inuttut minguisseuseqarputit, maannakkorpiaq artornartorsioruit – ikiortissarsiorit.

Inuiattut unammilligassarput alla aamma tassaavoq imminut toquttarneq. Inuusuttunnguit inoqativullumi taamak annaasimallugit tusaraangatsigit, tamatta aliatsanngitsoorneq ajorpugut. Eqqugaasarlutalu. Unammilligassatta ilaai eqqaavakka pisariaqarmat. Nunatta pisuussutai pingaarnertit tassaammata inui. Unammilligassattalu qaangernissaannut, sorlai tikillugit sulisariaqaratta. Ajornaatsuinnaanngilaq ataatsimooruttali qaangiiniarluarnissamut nukissaqalissaagut. Ikioqatigiitta innuttaasut pisariaqartippaat tamanna.

Ukiaq manna qaammatip uuma qiteqqunnerani Naalakkersuisut borgmesterillu naapippugut. Borgmesterit Naalakkersuisullu politikkikkut allorassaaqatigiinnissaat ataatsimiinnermi siunertaalluni.

Innuttaasut kommunini sinniisaasa naapissimanerinit qujarusuppunga, kommunenillu iluani atorfeqartunut tamanut oqarusuppunga: sulinersi nunatsinnut pingaaruteqaqaaq, ilissi innuttaasut qanimut sullippassi, pisariaqartinneqarputi, kivitseqataanersi nukissamik tunisisuuvoq sulinissinnilu tamanna eqqaamajuarsiuttoq.

Naalakkersuinikkut nuna tamakkerlugu siunnerfeqarnerni tamani, kommuunit peqatiginissaat taakkualu ilisimasaminnik ingerlatitseqqittarnissaat pisariaqarpoq.

Kommuunit tallimaasut ataatsimoorussaminnik, inunnik isumaginninnermut sulineq aammalu meeqqat angerlarsimaffiup avaataanut inissinneqartarnerat pillugu Naalakkersuisunut saaffiginnissuteqarput.

Saaffiginnissutaat pimoorussamik tiguarput, iliuuserisinnaasarpullu alloriaataaqataasinnaasoq tassaavoq, isumaginninnermut suliaqarfiup iluani annertunerujussuarmik suleqatigiinnissaq.

Piviusunnngortitsiniarnitsinni isumaginninnermut suliat siuarsarnissaat siunertaralugu, kommuuninut qaninnerusumik suleqateqarusunnerput borgmesterinut apuussimallugu.

Taamaaliorpugut Naalakkersuisut kommuninik suleqateqarnerput nukittuujutikkumagatsigu, pingaaruteqarluinnartutummi isigaagut innuttaasunik qanimut sullissisut.

Allatut oqaatigalugu Naalakkersuisut kommuunillu imminnut pisariaqartipput. Illuinnaanik siuariartortoqarsinnaangilaq, tapertariilluta iliuuseqarnikkut innuttaasut kiffartuussagut iluaqutsersinnaavagut.

Aningaasanut Inatsit suliarisarput siulleq, inuit pisinnaatitaaffiinnik ilisimaqarfiit suliaqarfiillu aningaasaliiffigineqarnerussasut siunnerfigaarput.

Pingaaruteqarmat pisinnaatitaaffiit inuiaqatigiinni eqqummaariffigineqarnerisigut, naalakkersuinikkut suliaasut pitsaassuseqartumik aaqqiissutissaqarluartunillu tunngaveqarnissaat.

Naalakkersuisunit pisinnaatitaaffiit pillugit ilisimasat paasisimasallu nalituutut inuiaqatigiinnilu namminiileriartortuni pisariaqarluinnartutut isigaagut.

Pisinnaatitaaffiimmi eqqartorneqarnerisigut iliuuseqarfigineqarnerisigullu aamma inuttut inuiattullu pisussaaffeqarnerput ersersinneqartarmata.

Angallanneq takornariaqarnerlu

Qineqqusaarnermi partiit tamattaalluta neriorsaqatigiippugut qinigaaffiup siuliani aporaassimanerujussuarput illikartillugu, nunatta maanna pisariaqartitaa, tassa naalakkersuinikkut akisussaaqatigiittumik suleriuseqarnermik ingerlatsissalluta.

Tamanna pisussaaffiliivoq. Naalakkersuisullu Siulittaasuattut partiit nersorusuppakka ulloq manna tikillugu oqaloqatigiissinnaassuseqaratta naaperiaasinnaassuseqarlutalu, naak isumaqatigiinngissuteqartaralualuta. Upperaarami oqaloqatigiinnikkut alloriaqatigiissinnaasugut, kiffartuutagummi tassaapput inuiaat kalaallit.

Taakkulu kiffartuulluarumallugit nunatsinni mittarfiliorerit, Inatsisartut 2018-imi aaliangigaat pillugit, Naalakkersuisut ammasumik ingerlatsinissaq toqqarsimavaat.

Inatsisartut tunngavissagissaarnissaat oqallinnermi ingerlariaqqinnermilu periarfissaalluartikkumallugu. Aningaasarsiornikkulli unammilligassat aamma suliani taakkunaneersut nalunatigit, siunissamut sulinissarput tunngavissagissaartikkumallugu.

Taamaammallu piviusorsiortumik akisussaassuseqartumillu, mittarfiit pillugit aaliangerneqarsimasut naammassiartortinneqarnissaat suliassaraarput.

2018-imi mittarfiit sanaartornissaanut sinaakkutissat, Inatsisartut akueraat maannalu paasinarsivoq naatsorsuutigineqarsimasut missingersuutaasullu ullumikkut allaasut. Tamanna pillugu inuiaqatigiittut - inuit ulluinnarni atugaannut ajorseriartitsiffiuallaanngitsumik aaqqiinissaq Naalakkersuisunit kissaatigaarput.

Mittarfiit angallannikkut takornariaqarnikkullu atorneqarnissaasa saniatigit, nunatta iluani angallannikkut siuarsaanissarput pisariaqarpoq.

Angallannikkut attaveqaatitigullu pissutsit, annertuumik inoqarfinnut sunniuteqartarput, minnerunngitsumillu inuussutissarsiutitigit suariartornissamut aalajangiisuusarlutik.

Takornariaqarneq nunatsinni inerisaqqilluassagutsigu, pingaartumillu Covid-19-ip inooqatigiartuinnarnera ullullu nalinginnaasut uteqqikkiartortillugit. Taava takornariaqarnermi mittarfissuit sanaartorneqartut kisiisa isumalluutigisinnaanngilavut.

Tunngavisseeqataalluassapput taamaattorli tikittussanut nunallu tamarmiusup aningaasarsiornikkut iluaquteqarnissaanik qulakkeerinnissagutta. Avaqqussinnaanngilarput nunap immikkoortuisa periarfissaanik inerisaanissarput. Takornariaqarneq aningaasarsiornermut pitsaanerpaamik tunngavisseeqataaqullugu.

Sumiiffinni suariartortitsisinnaavugut

Ullaakkut makilluni sulineq, pisinnaasatigullu imminut inuiaqatigiinnullu tunniussaqrneq nukiuvoq angisooq.

Nukiit innuttaasut pigisaat tassaapput sumiiffigisami pikialaartitsisuusut. Sumi tamani, inuiaqatigiit akornanni suleqataasutut misigisimaneq tassaavoq meeqqatta isigisassaat, meeqqatta nuannaartorisassaat.

Maligassiuisussaavugummi kinguaatsinnut.

Qitiusumit kommuunini qanoq ineriartortoqarnissaanik aalajangersaanerit, qanoq iluaqutaatigineri nalilersortariaqarpagut. Qitiusumimmi aalajangersaanerit kingunerisarpaat, innuttaasut inerariartornermut peqataasutut misigisimajunnaarnerat, taamaanneratalu pitsaanngequtai naalackersuinikkut sapiissusilimmik alloriarfigisinnaasariaqarpagut.

Naalackersuisut nunatsinni sanaartornikkut inuussutissarsiutitigullu qitiusumit aningaasaliisarnerit siunissami kommuuninut akisussaaffigitikkiartuaartinneqarnissaannik siunertaraarput. Assavullu isaappavut, suleqatigiissutissaqqissutummi isigigatsigu.

Inuussutissarsiutit aningaasaqarnerlu tapertariipput, nunattalu nutaajusumik aningaasarsiornikkut isaatitsilernissaa pisariaqarpoq.

Inuussutissarsiutit pillugit oqallittarnerni, nunatsinnut aningaasanik isaatitsiartortussat avataaneersut eqqartorneqakkajupput, aamma pisariaqarpoq imminerminilu isuma tamanna akornutissartaqanngilaq tikilluaqqusassaallunilu.

Soqutiginaruali uaniipppoq, uagut innuttaaqataasut piginnaasagut inuiattullu nammineq ineriartortissinnaasagut nunatsinnullu isaatitsissutaalersinnaasut sammissallugit.

Innuttaasut namminneq ineriartortitsinermikkut ineriartornermut piginneqataanissaat pisariaqarpoq, nammineq iliuuseqarnikkut ineriartortitsinikkullu inuiaqatigiinni piginnaasaq ilisimasarlu piulersarpoq, tamannalu iluatsissinnaagipput upperaara.

Aningaasarsiorfissanik pilersitsiniarnermi isumalluutitta pitsaanersaraat nunap

inui, inuit ineriartornermut peqataatinneqarnermikkut kivitsissaqqaarput.

Tamattami illoqarfigisatsinni nunaqarfigisatsinnilu suna ineriartortitassaasoq ilisimavarput.

Ukiup tullianinngaanniit nuna tamakkerlugu, nunap immikkoortuini inuussutissarsiutitigut siuariartornissaq siunertaralugu, ataatsimoorussamik Nunaqarfinni Aqutsisut, kommunalbestyrelset, Inatsisartut sumiiffinnilu inuussutissarsiornikkut susassaqtut peqatigalugit siunnerfinnik suliaqarnissaq aallartisassavarput.

Soorluttaa inoqarfiit inukinnerusut ataatsimeersuarnissaaannik aaqqissuussinissarput, aningaasanut inatsisissami siunnersuutigigipput.

Nunatsinni nunaqarfippassuaqarlunilu illoqarfeqarpoq, nunatta sinneranut siuariartortitsisunik, aammalu nunaqarfeqarpoq illoqarfeqarlunilu periarfissaqarfiusunik atorluarneqanngitsunik. Imminut pilersornerulernissatsinnut aamma iluaqutaasinnaasunik.

Nunaqarfiit illoqarfiillu, nunatta siuariartorneranut iluaqutigisavut ineriartoqqinnissamut oqalliseqataanissaat iliuuseqataanissaallu naalakkersuisuniit kissaatigaarput, siuariartornissamullu suleqatigiinnissarput qilanaaralugu.

Nunatsinni ataqatigiissaakkamik oqimaaqatigiissumillu siuariartornissarput Naalakkersuisunit suliarissallugu pingaartipparput, maani inersuarmi paaseqatigiissutaasumik inuussutissarsiutinut siuarsaaneq pillugu siunnerfeqarnikkut, nunatta nalorninaatsumik patajaatsumillu inissinnissaa angusinnaavarput.

Siunnerfiit isumaqatigiiffigisavut salliutsigit, sammisallu isumaqatigiinngissutigisagut taamaanneri akueralugit qitiutippallaarnagillu - nunarput pillugu siunnerfinnik isumaqatigiissutigisatsinnik, inuiaat pillugit suleqatigiitta. Naaperiaasinnaassuseqarnikkut aatsaat siuariartortitsisinnaavugut.

Nunarsuarmi nunani minguinnersaassaagut

Imerk minguitsumik imersinnaalluta, nunarujussuaq avatangiisimigullu assissaqanngitsumik kusanaqisoq inuuffigaarput.

Nunaqqateqarluta ulluinnarni saneqqullutik ilassiortunik, meerartaqarluta alapernaatsunik, immitsinnullu tapersersoqatigiissinnaalluta, nunatsinni asasatsinni najugaqarpugut.

Nunatta imminermini minguisseqarnera kultooritsinnillu kingornutatsinik minguitsumik atorluaanermillu siulitta perorsagaanerat kingulitsinnut ingerlateqqitassatut nalitunerpaat ilaattut isigisarpara.

Minguitsumik nunatsinni atueriaaseqarnikkut nunarsuarmi nunat minguinnersaattut inissinnissamut anguniagassinniarta, minguinnersumik atueriaaseqarnek nunarsuatsinni naalackersuisunikkut pingaartinneqarpoq, uagut nunarsuatsinni akisussaaqataanerput takutitsigu.

Periarfissanik ulikkaarpugut. Mingutsitsinngitsumik ineriartorneq nunarsuarmi siuttuuffiginiartigu. Aningaasarsiornikkut atugarissaarnikkullu iluaqutissatsinnutaaq.

Sumiiffitsinni meerartavut nunamik atueriaatsimik atorluaanermillu ilinniartitsigit, nunaqqatigiulluta tamaangaannaq eqqaaqinata, eqqakkallu nunamiiginnartut isigiinnarnagit katerseqatigiitta. Aammattaarlu nunatsinni plastikkimik atuinitta eqqummaariffigineratigut annikillisaasa.

Nunaqqatitut iliuutsit annikikkaluartut, amerlasuut iliuuserilerpatikkut nukerujussuaq pilersissavarput. Taama isumaqarpunga, nunatsinni inuussutissarsiutitta pingaarnersaat aalisarneq, avatangiisitsinneermat.

Inuussutissarsiullu uagut inuiattut pikkoriffigisarput tulluusimaarutigisarpullu atatittuassagutsigu sutigut tamatigut atueriaaserput eqqumaffigiuartariaqarparput. Nunatta imartaani uuliasiorsinnaanissamut neqeroortitsisisarnerit Naalackersuisuniit taamaatitsinissaq aalajangiunneqarpoq. Aperisoqarsinnaavoq uuliasiornerup taartissai suuppat? Uuliasiuunnginnikkut aalisagaatitta navianartorsiorsinnaanerat ingalassimatissavagut, nerisaqatigiillu illersorlugit. Naalackersuinikkut minguinnersumik atueriaaseqarnissami siunnerfeqarpugut. Minguinnersumik atuilluni siuariartortsinissaq nunatta

iluanaaruteqarfigilluarnissaanik sulinissaq Naalakkersuisuniit siunnerfigaarput.

Naalakkersuisut matumani ataatsimiinnermi erngup nukinganik innaallagissiorfeqarnerit annertunerulersinniarlugit siunnersuuteqarpugut. Qasigiannguani Aasiannilu erngup nukinganik innaallagissiorfeqalernikkut sumiiffimmi inuussutissarsiutitigut minguinnersumik atuilluni siuariartortitsinissaq taamaassillu periarfissinneqassaaq.

Siunnersuummi aamma Utoqqarmiut Kangerluarsuanni erngup nukinganik nukissiorfiup annertusarnissaa siunnersuutigaarput. Taamaaliornikkut ataavaartumik minguitsinngitsumillu nukissiuteqaannarsinnaaneq qulakkeerneqassaaq minnerunngitsumillu nukissiutit atorlugit inerisaanissamik periarfissanik ammaassisoqassalluni.

Erngup nukinganik nukissiuteqarneq naalakkersuisinikkut siammasissumik tapersorsorneqarpoq, anguniakkagullu qaffaamillugit minguinnersumik atueriaaseqarnerup annertusarnissaannut inuiaqatikka peqatiseraassi.

Uuliasiornermut taarsiullugu erngup nukingata nukissiuteqarnikkut inerisaanermut Naalakkersuisuniit siunniupparput.

Ukiuni kingullerni Nunarsuami ineriartornerup takutippaa, nukissiutit minnguitsut atorlugit uuliap taarserneqarsinnaaneranut periarfissat annertusigaluttuinnartut. Nunammi aamma pissaanilissuit ilanngullutik nukissiutinik ataavartunik ujartuipput.

Taamaattumik minguinnersunissamik nukissiuutillu ataavarnerusunik atuinissamut pilersarusiorpugut. Nunatsinni nukissiutinit mingutsitsinngitsumik tunisassiulernissaq, Power to X-imik taaneqartartooq naalakkersuinikkut ukkatarissavarput.

Nunatsinni pinngortitap nukii atorlugit nunatta aningaasatigut isaatitaqarlernissaa siunertaralugu naalakkersuisut maanna suliaqarput, ukiorulu Naalakkersuisut COP26-imut peqataanissaat pilersaarutigaarput, taamaasilluni nunatta soqutigisai suliassaalu inuiappassuit nunarpassuillu nittarsaanneqarsinnaassammata.

Naalakkersuisut siunertaraat Inatsisartut qanimut suleqatigalugit, nunatsinni

pinngortitap nukii mingutsitsinngittut atorlugit aningaasarsiornitta ineriartornissaa tunngavississallugu.

Tassa asu, periarfissat atorluarlugit nunarsuarmi siuttuuffigilernissaat sulissutiginiartigu. Nunarsuarmioqatitta ujartugaat. Nukik minguitsoq maani pigaarput naasaanngiusattumik.

Aalisarneq pikkoriffigaarput

Nunatsinni aalisarneq pikkoriffigaarput.

Nunatta pisuussutaanik tamatta pigisatsinnik, nunatta iluanaaruteqartarnera inuiattut aqqissuussaansinnut tunngaviuvoq.

Aaqqissuussaanitta sannaa, tassalu inuit peqqinnissaqarfimmit kiffartuunneqarnissaannut, inuit ikorfartorneqarnissaannik periarfissaqartitsinerput, akileraartarnerput, ilinniartitaanerput kaaviiartitaqarnitsinnik tunngaveqarpoq.

Taamaammallu nunatsinni aningaasarsiorfiit pikkoriffigisagut siuariartortinnissaanut anguniagaqartariaqarpugut. Aalisarneq pikkoriffipput suli iluanaaruteqarfigilluassagutsigu nunatsinni aningaasatigut aalisarnikkut isaatitsinerunissaq peqatigiilluta ukkattarisariaqarparput.

Naalakkersuisut ilinniakkat aalisarnerup iluani ilinniarneqarsinnaasut nunatsinni pilersinneqarnissaat pillugu oqaloqatigiinneq aallartisarussuppat.

Ippassaq aalisarneq pillugu ataatsimiitsitaliarsuaq isumaliutissiissumminik saqqummiussivoq, saqqummiinermi inuiaqatigiit oqallinnissaanut tunngavissamik periarfissaqalersitsivoq. Aalisarneq pillugu oqallinnissaq aggersoq Naalakkersuisut qilanaaraat, pisariaqavippormi aalisarnikkut inuussutissarsiuteqarnitsinni qanoq pisuussutitta ataatsimoorussatta nunatsinnut inuiaqatigiinnullu iluaqutaaninngortissinnaanera pillugu oqallinnissarput minnerunngitsumillu iliuuseqarnissarput.

Naalakkersuisut aalisarnermut inatsisissamik saqqummiinissaat pissaaq inuiaqatigiinni susassaqtullu akornganni oqallilluartoqareerpat.

Tamannalu naatsorsuutigaarput ukiup tulliani ukiakkut Inatsisartut

ataatsimiinneranni piumaartoq. Qularnarpoq kikkut tamarmik iluarisaannik aalajangiisinnaajumaarnissarput, taamaattorli akuutitsinikkut tamatta aalajangernermut toqqammaviit aammalu tunngavilersuutaasunut sunniuteqarsinnaanissarput ingerlanneqassaaq taamaaliornikkut siunertarineqartut aallaavigineqartullu tamatta ilisimassagatsigit.

Nunatsinni inuussutissarsiut pingaarneq, siunissamut nalorninaatsumik qulakkeerinniffigissallugu ataatsimoorfigisariaqarparput.

Aatsitassarsiorneq

Pisuussutigut uumaatsut nunatsinni siuariartortitseqataasinnaapput. Naalakkersuisut aatsitassarsiornerup inuussutissarsiutaanissaa siunniussimavaat, aatsitassarsiornerillu suugaluartulluunniit mingutsitsisarneri eqqarsaatigalugit, mingutsitsinerit minnerpaaffianiinnissaat inuiattullu aatsitassarsiornerikkut ataatsimoorfigisinnaasatta aallunneqarnissaat kissaatigaat.

Sumiluunniimi puinnarluta imersinnaajuartariaqarpugut. Nuniassinnaasariaqarpugut. Aamma avalaannarluta aalisarsinnaasariaqarpugut. Siulittami nuna manna taamak uatsinnut kingornutassiaaraat, kingulitsinnut taamatut aamma kingornunneqarnissaa siunertaralugu.

Inuiaat sinniisussaminnik qinersineranni uranisiortoqannginnissaanik isumaqartut innuttaasut siuttussamittut toqqarpaat, tamannattaarlu pillugu nunatsinni uran-imik aatsitassarsiorortoqannginnissaanik inatsimmik naalakkersuisut ukiaq manna siunnersuuteqarpugut.

Aatsitassarsiornerit qinngornernik ulorianartunik uranitalinnik akoqanngitsut aallunneqarnissaat kissaatigaarput. Aatsitassarsiorfiit piiaanissamut pisinnaatitsissuteqartut, rubinisorfik, Qaqortorsuarmi aatsitassarsiorfik, kujataani kultisorfik, Moriusani iliminitsimik atortussiaqarniarluni suliniuteqarnerit saffiugassanillu qaqutigooortunik suliniutit illersorneqarsinnaasut ingerlanneqarput. Suliniutillu taamaattut ammaffigineqarlutik.

Nalakkersuisuniit erseqqissaatigissavarput avatangiisinut akisussaassusilimmik Nunatsinni aatsitassarsiorneq tapersorsoratsigu inerisaaqataaffigissallugulu.

Naalakkersuisut ukiuni aggersuni aatsitassanut inatsisitta nutarsarneqarnissaa suliariniarpaat. Maanna inatsit pigisarput siammasissorujussuuvoq, tassa aatsitassarsiornermiit angisoorujussuarmit inuup ataatsip annikitsumik ataatsitassarsiorsinnaaneranut tunngasumik inatsit imaqarluni. Ukiup tulliani aatsissarsiornermut angisuunut taavalu annikitsumik aatsitassarsiornermut tunngasut immikkoortinneqarlutik inatsisiliuunneqassapput.

Aatsitassarsiornermut angisuunut innuttaasut pilersaaruteqaqqaarnermiit akuutinneqarnissaat sumiiffinnilu pineqartuni pissarsiaqaatit amerlanerunissaat qulakkeerneqarnissaanik siunertaqartumik inatsisissaq suliarineqassaaq.

Namminersornikkut suliniutivut

Namminersorneq pillugu Inatsit suliniutitsinni tunngavigaarput. Namminersornerlu pillugu Inatsit nunatta namminiilernissaanut periarfissiivoq.

Nunatta akisussaaffiit suli pilersissimangisai pillugit suliniuteqarnermi inuussutissalerinnermut oqartussaaffiup nunatsinniilernissaanut suliaq Naalakkersuisut siunnerfigaat.

Sapaatip akunnerata tulliaata naalernerani danskit ministeriunerat naapeqqissavara, naapinneranilu siullermik inuussutissalerinnermut oqartussaaffiup suleqatigiissutiginnissaanik oqaluuserisassanngortitsisimallunga.

Naapinnermi upernaq suleqatigiinnerup aammalu nunatta annerusumik illersornissakkut, sullimaniarnermut nunanullu allanut tunngassutilinnut -uagutsinnut tunngasuni toqqaannartumik akuutinneqarlunilu oqartussaaqataanerata annertusarneqarneranut sinaakkutissaq sammissavarputtaaq. Taamaalilluni nunatsinnut attuumassuteqartunut akuutinneqalernissarput toqqammavilerneqassalluni.

Maligassiuineq takutitsilluarnerlu ataatsimoortitsisarput

Ukiaq manna Amerikap nunavittaani nunarsuarmit assammik arsarluni pissartanngorniunnisamat nunatsinni arnat assammik arsartartut inuiattut tulluusimaartillutalu ataatsimoortippaatigut. Misigisaq nuanneq, pissatsinnarlunilu.

Unammiat nunarsuarmi pissartanngorniuunnernut
anngutinngitsuulaaraluarlutik, inuiattut nukimmik tunivaatigut.

Takutippaat maligassiuillutillu, ataatsimoornikkut
kivitseqatigiittoqarsinnaasoq. Takutippaat pikkoriffitik atorlugit, nunarput
angusaqartissinnaallugu.

Taamatuttaarlu meerartatsinnut takutippaat, qanoq inuit anguniagaqatigiit
akornanni ineriartortoqarsinnaasoq.

Manna iluatsillugu nunatsinni timersortartut, nipilersortartut, qilaatersortartut,
erinarsoqatigiit, eqqumiitsuliortut, atuakkiortut, Nakuusaaqqat, atuarfimmi
siulersuisuusut, assigiinngitsunik siunertaqarlutik kajumissutiminnik sulillutik
peqatigiiffilerisut tamaasa qutsavigerusuppakka.

Illissi tassaavusi pisuussutit nunatsinni nalituut, aamma nunaqqatissinnik
sulinersi takuneqarsinnaasoq, meerartavut maligassippasi inuiaqatigiinnuttaaq
takutillugu, piginnaasasi atorlugit siunniuteqaqataasoqarsinnaallunilu
tunniussaartoqarsinnaasoq.

Taamatuttaaq qiningaaffiup siuliani qinikkatut sulisimasut aammalu
Naalakkersuisuusarsimasut tamaasa qutsavigiumavakka, inuimmi
kikkuugaluartulluunniit nunaminni sapinngisartik tamaat atorlugit, nunatta
siuariartornissaanut sulisut nersugassaapput.

Inuiaqatigiinnilu immitsinnut nersualaartarnerput takutittuartariaqarparput,
meerartatta nalussanngilaat inersimasut oqaloqatigiissinnaallutillu
suleqatigiissinnaasut. Maligassiusussaavugummi – siulitta tunniussa
kinguaassatsinnut pitsaanerpaamik ingerlateqqissallugu.

Takorloorummi aanaap aataallu ernutartik isumassoraat. Ilaqutariillu
tulaavigilluaraat. Aamma taamak ippugut inuiaat kalaallit.
Immitsinnut isumassorluarutta. Tulaavigilluarsinnaagutta.
Siunissarput pilersilluassavarput. Avissaartuuffigut qitiutikkunnaarlugit.

Ikioqatigiikkaangatta – Ataatsimoorangatta – sunaluunniit
angusinnaalersarparput.

Naligiinneq, toqqissisimaneq ataatsmoornerlu siuariartortitsisarpoq, taamaattumik ukiuni tulliuttuni sisamani suleqatigiilluarnissatsinnut qilanaarpunga. Nunarput inuilu pillugit.

Qujanaq.

Kilde

naalakkersuisut.gl

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Politisk tale, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mute-bourup-egede-tale-ved-abningen-af-inatsisartuts-efterarssamling-2021>